

*Підюков Петро Павлович,
завідувач наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення
навчально-виховного процесу навчально-наукового інституту права та
психології Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних
наук, професор, заслужений юрист України*

Осипенко Руслан Іванович

начальник Шевченківського РУ ГУ МВС України у м. Кієві

**ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ З РОЗКРИТТЯ
ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ ЧИ
ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРОРИСТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ
ТА ЙОГО ФІНАНСУВАННЯ**

У структурі організованої злочинності (в тому числі з міжнародними зв'язками) останнім часом усе більш помітною стає її терористична спрямованість, що фінансується зазвичай за рахунок коштів, здобутих злочинним шляхом.

Отже, ефективна діяльність правоохоронних органів у сфері запобігання та протидії тероризму під час документування та розслідування такої категорії злочинів вимагає обов'язкового встановлення джерел його фінансування, своєчасне перекриття і знешкодження яких «обезкровлює» злочинне середовище, мінімізуючи можливості й масштаби здійснення ним терористичної діяльності. Безсумнівно, що це зумовлює необхідність належного володіння органами досудового розслідування оперативною обстановкою в зазначеній сфері та використання наявних можливостей впливу на її розвиток.

Одним із ефективних засобів такого володіння і впливу, як ми вважаємо, є максимальна реалізація слідчими й оперативними підрозділами правоохоронних органів можливостей агентурного проникнення в злочинне терористичне середовище відповідно до ст. 272 КПК України, що передбачає виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

Відповідно до ч. 1 вказаної статті, під час досудового розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів можуть бути отримані відомості, речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, особою, яка відповідно до Закону виконує спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації, або є учасником зазначеної групи чи організації, який на конфіденційній основі співпрацює з органами досудового розслідування [1].

Виконання зазначеними особами такого спеціального завдання як негласна слідча (розшукова) дія, здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора із збереженням у таємниці достовірних відомостей про особу.

Виконання спеціального завдання при ефективному застосуванні такої слідчої (розшукової) дії значно сприяє встановленню відповідних обставин та здійсненню контролю за діяльністю організованого злочинного угруповання (в тому числі з терористичною спрямованістю), зокрема: викриттю ієрархічної структури ОЗУ; встановленню сфери злочинної діяльності осіб, які до нього входять, їхніх ймовірних корумпованих і фінансових зв'язків, специфічного оточення, характеру взаємовідносин, способів і засобів зв'язку між ними; оперативної розробки членів і лідерів ОЗУ та вчинених або тих, що плануються ними, тяжких та особливо тяжких злочинів; встановленню й перекриттю джерел фінансування такого організованого злочинного угруповання; виявлення інших відомостей і обставин, що мають значення і підлягають встановленню (доказуванню) у кримінальному провадженні (ст. 91 КПК) щодо зазначеної категорії справ.

Не менш важливим у визначеному форматі вважаємо також оптимізацію діяльності відповідних оперативних підрозділів правоохоронних структур з формування, розширення та використання негласного апарату в цій сфері. Головним критерієм при його формуванні має стати здатність осіб, які входять до його мережі, надавати виходячи з їхніх реальних можливостей та особистісних якостей дійсну допомогу у виконанні покладених на слідчі та оперативні підрозділи завдань.

Особливу увагу при цьому належить приділити оперативному обслуговуванню тимчасово окупованих та суміжних із ними територій на Сході нашої країни, де проводиться антитерористична операція, сконцентрувавши можливості негласного апарату, інші зусилля оперативних і слідчих підрозділів, насамперед, на таких напрямках: 1) встановлення злочинних організацій та угруповань, фізичних і юридичних осіб, які сприяють (забезпечують) функціонуванню каналів незаконного придбання й переміщення зброї та інших засобів ураження як у райони проведення АТО, так і звідтіля, а також лідерів і членів ОЗУ, причетних до терористичної та диверсійної діяльності та їх фінансування; 2) запобігання підбурюванню або втягуванню мирного населення чи співробітників правоохоронних структур, задіяних в АТО, у злочинну діяльність, спрямовану на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення установ державної влади або пов'язану з посяганнями на територіальну цілісність і недоторканість України;

3) встановлення осіб, у тому числі працівників митної й прикордонної служби, інших правоохоронних органів, які причетні до контрабандного постачання зброї, матеріально-технічного й фінансового забезпечення терористичних угруповань; 4) виявлення осіб, які можливо прикривають терористичну і сепаратистську діяльність, підтримують сталі зв'язки з ОЗУ й особами, причетними до здійснення терористичної діяльності чи вчинення диверсій та їх фінансування; 5) максимальне використання всіх наявних можливостей, передбачених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних

злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [2] та ін.

Цілком зрозуміло, що якісне забезпечення вказаних напрямів потребує ретельної ревізії й укріплення кадрами наявного негласного апарату оперативних підрозділів і більш ефективної й виваженої його розстановки та навчання, що є окремими темами для обговорення теоретиками і практиками.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 14 вересня 2014 р. : (ОФПЦ. ТЕКСТ). - К. : ПАЛИВОДА А. В., 2014. - 328 с. - (Кодекси України).
2. Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2014. - № 50-51. - Ст. 2057.